

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าจิตลักษณะและสถานการณ์มีความเกี่ยวข้อง และมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความฉลาดคบเพื่อนมากน้อยเพียงใด ในกลุ่มนักเรียนแต่ละประเภท และเพราะเหตุใด และเพื่อบ่งชี้นักเรียนที่มีความฉลาดคบเพื่อนน้อย รวมทั้งปัจจัยปกป้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัยมีพื้นฐานมาจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ตลอดจนทฤษฎีและหลักการที่สำคัญทางจิตวิทยาทั้งในประเทศ เช่น ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ และต่างประเทศ เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 684 คน จาก 3 โรงเรียนใน 3 จังหวัด แบ่งเป็น นักเรียนชาย 318 คน (46.5%) และ นักเรียนหญิง 366 คน (53.5%) มีอายุเฉลี่ย 15 ปี และมีเกรดเฉลี่ย 3.01 ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นกำหนดโควตา

ตัวแปรในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 1) ความฉลาดคบเพื่อน 2 ตัวแปร คือ ความชอบเลี้ยง และการมีภูมิคุ้มกันการคบเพื่อน 2) จิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร ได้แก่ ทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนที่ไม่ดี และความสามารถในการหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ไม่ดี 3) จิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร ได้แก่ สติปัญญา ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สุขภาพจิตดี และเอกลักษณ์แห่งอิโก้ 4) ลักษณะของสถานการณ์ 5 ตัวแปร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล การมีแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครอง การมีแบบอย่างที่ดีจากสื่อ และประสบการณ์ที่ไม่ดีเกี่ยวกับเพื่อนที่ไม่ดี และ 5) ตัวแปรชีวสังคมภูมิหลัง

แบบวัดโดยส่วนใหญ่ในงานวิจัยนี้เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า ซึ่งมีการหาคุณภาพรายข้อของแบบวัดแต่ละชุด และทำการวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงยืนยัน ตลอดจนทำการหา

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดแต่ละชุด ซึ่งมีค่าระหว่าง .43 ถึง .87 ในงานวิจัยนี้มีสมมติฐานรวม 4 ข้อ ซึ่งข้อมูลถูกทดสอบด้วยสถิติหลายประเภท ทั้งในกลุ่มรวมและ 18 กลุ่มย่อย

ผลการวิจัยที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ประการแรก นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมาก และความสามารถในการหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ไม่ดีมาก เป็นผู้ที่มีความชอบเสียน้อยกว่า นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลน้อย และความสามารถในการหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ไม่ดีน้อย ผลเช่นนี้พบในกลุ่มย่อย กลุ่มนักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาน้อย

ประการที่สอง ตัวทำนายจิตลักษณะเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวม 12 ตัวแปร สามารถทำนายในกลุ่มรวม 1) ความชอบเสียน้อยได้ 29.8 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ความสามารถในการหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ไม่ดี ทักษะคิดที่ดีต่อเพื่อนที่ไม่ดี ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ประสพการณ์ที่ไม่ดีเกี่ยวกับเพื่อนที่ไม่ดี สุขภาพจิตดี และทำนายได้สูงสุดในกลุ่มนักเรียนมีพี่น้องมาก 42.8% และ 2) การมีภูมิคุ้มกันการคบเพื่อนได้ 47.5 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ทักษะคิดที่ดีต่อเพื่อนที่ไม่ดี ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน สุขภาพจิตดี และการอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครอง และทำนายได้สูงสุดในกลุ่มนักเรียนมีพี่น้องมาก 53.0%

ประการที่สาม จากผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงเส้นปรากฏว่า ความชอบเสียน้อยได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรเชิงเหตุ คือ 1) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน 2) สุขภาพจิตดี และ 3) ประสพการณ์ที่ไม่ดีเกี่ยวกับเพื่อนที่ไม่ดี (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .15, .11 และ .11 ตามลำดับ) โดยตัวแปรเชิงเหตุในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความชอบเสียน้อยได้ 28 % และการมีภูมิคุ้มกันการคบเพื่อนที่ไม่ดี ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรเชิงเหตุ คือ 1) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน 2) การอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครอง และ 3) สุขภาพจิตดี (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .13, .09 และ -.07 ตามลำดับ) โดยตัวแปรเชิงเหตุในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมีภูมิคุ้มกันได้ 48 %

ประการสุดท้าย นักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงเร่งด่วนที่ควรพัฒนา คือ นักเรียนที่มีความฉลาดคบเพื่อนน้อย ได้แก่ นักเรียนหญิง และนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยรวมมาก โดยกลุ่มเสี่ยงเหล่านี้ควรได้รับการพัฒนาทักษะคิดที่ดีต่อเพื่อนที่ไม่ดีน้อย ความสามารถในการหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ไม่ดี ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิต

งานวิจัยในอนาคตควรมีการวิจัยเพื่อหาปัจจัยเชิงเหตุของความฉลาดคบเพื่อนที่เฉพาะเจาะจงในนักเรียนหญิงและนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยรวมมาก ตลอดจนอาจทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อประเมินผลชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความฉลาดในการคบเพื่อน ที่สร้างจากพื้นฐานในงานวิจัยนี้

This study aimed at investigating the relationships among, as well as direct and indirect influences, of psychological characteristics and situational factors on smart peer-choice of various types of junior high school students, and why. Furthermore, at-risk groups of students were also pinpointed with their protective factors.

Conceptual framework of this study was based on interactionism model, as well as several important theories both in Thailand, e.g., Thai psychological theory of moral and work behavior, and from abroad, e.g., theory of cognitive development. Samples were 684 junior high school students from 3 schools in 3 provinces. Samples consisted of 318 males (46.5%) and 366 females (53.5%) with the average age of 15 years, and average GPA of 3.01. They were obtained based on stratified quota random sampling technique.

Groups of variables in this study were 1) smart peer-choice consisted of 2 variables: risk preference and peer influence immunity, 2) psychological states consisted of 2 variables: consisted of unfavorable attitude toward misbehaved peer, and ability of avoid misbehaved peer, 3) psychological traits consisted of 5 variables: intelligence, future orientation and self control, need for achievement, mental health, and ego identity, 4) situational factors consisted of 5 variables: perceived loved and reasoned child rearing practices, good role model from family, parental preaching on peer choice, good role model from media and negative experience from misbehaved peer, and 5) biosocial background

Most of questionnaires were in form of summated rating scales. Items were selected by statistical criteria, and performed Confirmatory Factor Analysis before computing reliability which

ranged between .43 to .87. There were 4 hypotheses in this study. Data were analyzed by various statistical approaches both in total sample and other 18 subgroups.

Results revealed 4 important findings. First, students reported higher degrees of future orientation and self control, perceived loved and reasoned child rearing practices, and ability of avoid misbehaved peer, were the one reported lower risk preference than their counterparts. This result was especially found in students with low educated father.

Secondly, psychological traits, situational factors, and psychological states, with 12 variables could predict 1) risk preference with 29.8% in total sample. The important predictors were ability of avoid misbehaved peer, unfavorable attitude toward misbehaved peer, future orientation and self control, negative experience from misbehaved peer, and mental health. The highest predictive percentage of 42.8% was found in students with more siblings. and 2) peer influence immunity with 47.5% in total sample. The important predictors were unfavorable attitude toward misbehaved peer, future orientation and self control, mental health, and parental preaching on peer choice. The highest predictive percentage of 53.0% was found in students with more siblings.

Thirdly, according to results from Path analysis, it was found that risk preference was directly affected by the following antecedents, 1) future orientation and self control, 2) mental health, and 3) negative experience from misbehaved peer (path coefficient were .15, .11, and .11 consecutively). All casual variables altogether accounted for 28% of the variance of risk preference. Peer influence immunity was directly affected by 1) future orientation and self control, 2) parental preaching on peer choice, and 3) mental health (path coefficient were .13, .09, and -.07 consecutively). All casual variables altogether accounted for 48% of the variance of peer influence immunity.

Finally, at risk group of students needed urgent attention were female students, and students with high GPA. These students should be heightened or trained on the following antecedents unfavorable attitude toward misbehaved peer, ability of avoid misbehaved peer, future orientation and self control, need for achievement, and mental health.

Future research studies should investigate antecedents of smart peer-choice especially in females and high GPA students. In addition, experimental evaluative study to examine the effectiveness of training module on smart peer-choice based on this study should be done.